

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 3 lutego 2016 r.

Pozycja 92

POSTANOWIENIE z dnia 8 października 2015 r. Sygn. akt Ts 235/15

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Małgorzata Pyziak-Szafnicka,

po wstępnym rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym skargi konstytucyjnej C.W. w sprawie zgodności:

art. 61 ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz. U. z 2012 r. poz. 270, ze zm.) z art. 45 ust. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,

p o s t a n a w i a:

odmówić nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej.

UZASADNIENIE

W skardze konstytucyjnej z 30 czerwca 2015 r. (data nadania) C.W. (dalej: skarżąca) zakwestionowała zgodność art. 61 ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz. U. z 2012 r. poz. 270, ze zm.; dalej: p.p.s.a.) w zakresie, w jakim nie przewiduje możliwości zabezpieczenia roszczeń o zwrot wywłaszczonej nieruchomości poprzez wpisanie w dziale III księgi wieczystej ostrzeżenia o toczącym się postępowaniu w sprawie zwrotu wywłaszczonej nieruchomości, z art. 45 ust. 2 Konstytucji („prawo do procesu”).

Skarga konstytucyjna została wniesiona w związku z następującą sprawą. Prezydent Miasta L. w decyzji z sierpnia 2013 r. odmówił skarżącej oraz trzem innym osobom zwrotu nieruchomości położonej w L., wywłaszczonej na rzecz Skarbu Państwa – Wojewódzkiego Urzędu Bezpieczeństwa Publicznego w L., na mocy orzeczeń Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w L. z listopada 1954 r. Wojewoda L., w decyzji z grudnia 2013 r., utrzymał decyzję organu pierwszej instancji w mocy.

Następnie skarżąca od decyzji organu drugiej instancji wniosła skargę do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w L. Na rozprawie w grudniu 2014 r. pełnomocnik skarżącej (radca prawny) złożył wniosek o „zabezpieczenie postępowania” przez wpisanie ostrzeżenia w dziale III księgi wieczystej prowadzonej dla spornej nieruchomości. Sąd w protokole rozprawy zawarł postanowienie, w którym nie uwzględnił wniosku „z uwagi na brak podstawy prawnej”.

W wyroku z grudnia 2014 r. Wojewódzki Sąd Administracyjny w L. oddalił skargę skarżącej. Skarżąca wywiodła od tego wyroku skargę kasacyjną, która nie została jeszcze rozpoznana przez Naczelny Sąd Administracyjny.

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

Na podstawie art. 138 w zw. z art. 139 ustawy z dnia 25 czerwca 2015 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz. U. poz. 1064; dalej: ustawa o TK z 2015 r.) z dniem 30 sierpnia 2015 r. utraciła moc ustawa z dnia 1 sierpnia 1997 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz. U. Nr 102, poz. 643, ze zm.; dalej: ustawa o TK). Zgodnie z art. 134 pkt 1 ustawy o TK z 2015 r. w sprawach wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie ustawy w postępowaniu przed Trybunałem w zakresie dotyczącym wstępnego rozpoznania stosuje się przepisy dotychczasowe, tzn. przepisy ustawy o TK. Rozpatrywana skarga konstytucyjna została wniesiona przed dniem wejścia w życie ustawy o TK z 2015 r., dlatego do jej wstępnej kontroli zastosowanie mają przepisy ustawy o TK.

Zgodnie z art. 79 ust. 1 Konstytucji każdy, czyje konstytucyjne wolności lub prawa zostały naruszone, ma prawo, na zasadach określonych w ustawie, wnieść skargę do Trybunału Konstytucyjnego w sprawie zgodności z Konstytucją ustawy lub innego aktu normatywnego, na podstawie którego sąd lub organ administracji publicznej orzekły ostatecznie o jego wolnościach lub prawach albo o jego obowiązkach określonych w Konstytucji. Zasady korzystania z tego środka ochrony wolności i praw sprecyzowane są w przepisach ustawy o TK.

Jak stanowi art. 46 ust. 1 ustawy o TK, skarżący może wnieść skargę konstytucyjną po wyczerpaniu drogi prawnej, o ile droga ta jest przewidziana, w ciągu trzech miesięcy od dnia doręczenia mu prawomocnego wyroku, ostatecznej decyzji lub innego ostatecznego rozstrzygnięcia.

Skarżąca w skardze wskazała, że „decyzja” o odmowie zabezpieczenia zawarta została w treści protokołu rozprawy z grudnia 2014 r. i ma ostateczny charakter, ponieważ nie podlega zaskarżeniu. Na tej podstawie skarżąca stwierdziła, że wyczerpała przysługujące jej środki prawne. Następnie podała jednak, że jej zdaniem to od daty doręczenia wyroku Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w L. z grudnia 2014 r., co nastąpiło 30 marca 2015 r., biegnie termin do złożenia skargi konstytucyjnej.

Trybunał nie podziela tego stanowiska. Ostatecznym orzeczeniem o prawach skarżącej, których ochrony domaga się ona w skardze konstytucyjnej, czyli o prawie do zabezpieczenia roszczenia, było postanowienie Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w L. z grudnia 2014 r. (a nie, jak błędnie wskazała skarżąca – decyzja) zawarte w protokole rozprawy. To w tym postanowieniu sąd oddalił wniosek o „zabezpieczenie postępowania” z powodu braku podstawy prawnej. Choć więc skarżąca prawidłowo jako ostateczne orzeczenie o prawie do zabezpieczenia roszczenia wskazała postanowienie z grudnia 2014 r., to błędnie przyjęła, że termin do wniesienia skargi konstytucyjnej należy liczyć od daty doręczenia jej wyroku sądu pierwszej instancji.

Zdaniem Trybunału nie ma podstawy prawnej wywiedziony w skardze konstytucyjnej wniosek, zgodnie z którym, skoro: „W uzasadnieniu wyroku Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w L. (...) pominięto zgłoszony na posiedzeniu (...) 12.2014 r. wniosek o zabezpieczenie roszczenia skarżącej”, to: „Sąd uznał (...), że zapisy w protokole rozprawy dotyczące tego wniosku były wystarczające, co uzasadniało pominięcie tej sprawy w uzasadnieniu wyroku” (s. 2 skargi).

Postanowienia wydawane przez sąd na rozprawie są odrębnymi orzeczeniami. Zgodnie z art. 162 p.p.s.a.: „Rozstrzygnięcia zawarte w postanowieniach niekończących postępowania w sprawie, wydanych na posiedzeniach jawnych, wpisuje się do protokołu bez spisywania odrębnej sentencji, jeżeli nie przysługuje na nie zażalenie”. Natomiast art. 101 § 1 pkt 2 p.p.s.a. stanowi, że protokół rozprawy zawiera wymienienie orzeczeń wydanych na posiedzeniu oraz stwierdzenie, czy zostały ogłoszone; jeżeli sporządzenie odrębnej sentencji orzeczenia nie jest wymagane, wystarcza zamieszczenie w protokole treści samego rozstrzygnięcia.

To właśnie dlatego, że postanowienie Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w L. z grudnia 2014 r. było odrębnym orzeczeniem zawierającym ostateczne rozstrzygnięcie o zabezpieczeniu roszczenia, sąd ten nie odniósł się już do tego zagadnienia w uzasadnieniu wyroku z grudnia 2014 r. Zabezpieczenie roszczenia nie było przedmiotem orzekania w tym wyroku.

Dla uzyskania merytorycznej oceny zarzutów skarżącej konieczne było zatem wniesienie skargi do Trybunału Konstytucyjnego w terminie trzech miesięcy od ogłoszenia na rozprawie w grudniu 2014 r. przez Wojewódzki Sąd Administracyjny w L. postanowienia oddalającego wniosek skarżącej o zabezpieczenie, ponieważ nie podlegało ono doręczeniu (czyli do 18 marca 2015 r.). Nie miało natomiast wpływu na bieg terminu do wniesienia analizowanej skargi konstytucyjnej doręczenie skarżącej 30 marca 2015 r. wyroku Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w L. Zatem ponieważ analizowana skarga została wniesiona 30 czerwca 2015 r., Trybunał uznaje ją za spóźnioną.

Okoliczność ta jest samoistną podstawą odmowy nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej na podstawie art. 49 w zw. z art. 46 ust. 1 ustawy o TK.

Trybunał stwierdza ponadto, że wskazanie wyroku Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w L. z grudnia 2014 r. jako ostatecznego orzeczenia w sprawie uniemożliwiło skarżącej spełnienie innej przesłanki określonej w art. 79 ust. 1 Konstytucji. Przepis ten pozwala bowiem na objęcie skargą konstytucyjną tylko tych przepisów ustawy lub innego aktu normatywnego, które były podstawą prawną ostatecznego orzeczenia sądu lub organu administracji publicznej wydanego w indywidualnej sprawie skarżącego. Tymczasem Wojewódzki Sąd Administracyjny w L. w wyroku z grudnia 2014 r. nie stosował art. 61 p.p.s.a.

Stwierdzenie zaistnienia wyżej wskazanych dwóch przesłanek odmowy nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu zwalnia Trybunał od dalszego jej badania pod względem formalnym.

Na marginesie jedynie Trybunał stwierdza, że skarżąca jako wzorzec kontroli wskazała w *petitum* skargi art. 45 ust. 2 Konstytucji, wywodząc z niego prawo do sądu. Tymczasem przepis ten stanowi, że: „Wyłączenie jawności rozprawy może nastąpić ze względu na moralność, bezpieczeństwo państwa i porządek publiczny oraz ze względu na ochronę życia prywatnego stron lub inny ważny interes prywatny. Wyrok ogłaszany jest publicznie”. Skarżąca nie wyjaśniła, w jaki sposób art. 61 p.p.s.a. narusza ten przepis Konstytucji.

Jeśli by nawet przyjąć, że skarżąca jako wzorzec kontroli art. 61 p.p.s.a. wskazała także art. 45 ust. 1 Konstytucji (wspomniany w uzasadnieniu skargi), to nie zmieniłoby to istoty rzeczy, ponieważ nie wykazała ona wbrew wymogowi wynikającemu z art. 47 ust. 1 pkt 2 ustawy o TK, by kwestionowany przepis naruszał prawo do sądu. W orzecznictwie sądów administracyjnych ugruntowane jest bowiem stanowisko, zgodnie z którym zbycie wywłaszczonej nieruchomości przez organ administracji po dniu 1 stycznia 1998 r. z naruszeniem wymogów wynikających z art. 136 ust. 1 i ust. 3 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz. U. z 2015 r. poz. 782) – a więc w istocie bez zgody poprzedniego właściciela bądź jego spadkobiercy – nie stanowi przesłanki negatywnej do orzeczenia zwrotu wywłaszczonej nieruchomości. Na organie administracji ciąży wtedy obowiązek doprowadzenia do stanu, w którym Skarb Państwa lub jednostka samorządu terytorialnego władac będzie nieruchomością podlegającą zwrotowi, a postępowanie dotyczące zwrotu wywłaszczonej nieruchomości podlega zawieszeniu (por. np. wyroki NSA z: 8 maja 2013 r., sygn. akt I OSK 2485/11; 5 lipca 2013 r., sygn. akt I OSK 410/12; 29 sierpnia 2006 r., sygn. akt I OSK 879/05; 26 marca 2008 r., sygn. akt I OSK 491/07; dostępne na stronie internetowej www.orzeczenia.nsa.gov.pl). Nie ma więc podstawy prawnej twierdzenia skarżącej, zgodnie z którym ewentualna (hipotetyczna) sprzedaż spornej nieruchomości przez Wojskową Agencję Mieszkaniową pozbawiłaby skarżącą możliwości dochodzenia jej zwrotu.

Z powyższych względów Trybunał Konstytucyjny, na podstawie art. 79 ust. 1 Konstytucji, art. 49 w zw. z art. 46 ust. 1 oraz art. 47 ust. 1 pkt 2 ustawy o TK, postanowił jak w sentencji.